



Óli Jacobsen



Ungmannafelagið Merkið: STRÍDDIST EISINI FYRI FØROYSKUM KIRKJUMÁLI

Nú verður hildið fram við frásøgnini um Merkið, sum er ein partur av Havnar søgu.

6. partur

Merkið hevði nógv áhugavert virksemi frá byrjan av. Hetta kom fram í fundarvirkseminum. Hetta sæst blaðnum Neistanum, sum nú er komið undan kavi. Her er eisini ein hópur av áhugaverdum tilfari.

Ein aktueller persónur í hesum tíðarskeiði var tann gávuríki Kristin í Geil, kendur millum annað sum blaðstjóri á Tingakrossi, og sum yrkjari. Hann var eisini framúr listamaður.

Á fundi í Merkinum tann 13. januar 1925 las Kristin upp sjónleikin "Í bardaga". Sum vanligt las hann meistarliga upp, so teir Merkismenn, ið møttu, vóru hugtiknir. Ivaleyst skuldu vit roynt at fingið tilíkt í lag at lesa upp og spæla sjónleikir í Merkinum. Tað høvdu vist allir limir verið glaðir fyri.

Fyrsta gerðarbókin endaði 3. mars 1925 við, at Símun av Skarði helt eina góða og forvitnisliga røðu um fosturlandskærleika.

Húsabyggingin, sum gjordist av ongum

Longu í 1925 ætlaði Merkið sær undir at byggja eini felagshús. Hetta var eisini umrøtt á fleiri fundum. Húsið skuldi byggjast sum ein roykstova og liggja nakað miðskeiðis í býnum.

Komið var nokkso langt við fyrireikingunum og fingin var til vega tekning.

Hesar ætlanir hava staðið leingi við, sum tað kemur fram 8. juli 1943 á einum nevndarfundi. Í nevndini vóru tá Richard Long, Mia Trond og Stig Rasmussen.

Her var m.a. samtykt, at biðja Hansinu Poulsen, á Kák, taka sær av steintoyi felagsins og hava tað undir hond. Hon skuldi helst sjálv stákast, tá ið tað varð nýtt. Hetta



Eitt av teimum flottu blaðhøvdunum á Neistanum

hefur verið, tá ið stákað varð í leigaðum hølum. Helst hevur tað verið á avhaldshúsinum. Tað vóru eisini tey, sum vóru ímóti hesi húsabygging í 1925. Ein teirra var lærarin H.M. Jacobsen, sum kallaði húsabyggingina "det glade vanvid."

Samtykt varð eisini tá, at Merkið skuldi fara ein gongutúr inn á Vatnaskarðar hóskvøldið 15. juli 1943. Hetta varð eisini gjørt og 15 limir vóru við. Leiðin var hildin norður á Gellingaklett. Her var soljóðandi fundarsamtykt gjørd:

"Merkislimir á gonguferð samtykkja at seta í gongd innsavnan til samkomuhús Merkisins í Havn beinanvegin".

Síðan var steðgað niðri á hamrinum, haðani sæst til Kaldbaks og síðan var vent heim aftur gjøgnum Sundshagan. Veðrið kundi ikki verið betri.

Tað kom annars einki burtur úr hesi ætlan um húsabygging. Tá ið Merkið varð avtikið sum felag í 2016 varð samtykt at lata fæið í byggigrunnin til Føroya Fólkaháskúla, sum hevði harðliga brúk fyri honum til neyðugar umvælingar m.a. av næmingabústøðum. Tann 6. apríl hevði háskúlin bjóðað teimum gomlu limunum í Merkinum til eina

hugnaløtu sum eina viðurkenning av hesi sømd. Her var eisini komið inn á søgu felagsins.

Tað gekk ikki altíð eftir ætlan við fundunum. Tann 10. februar 1925 hevði M. A. Jacobsen lovað at halda røðu. Men hann mátti geva avboð. Men so tók formaðurin Hans A. Djurhuus kvøldið upp á seg og fortaldi um hin gamla havnararmannin "Eystringurin", kallaður. Segði fram ymiskar tættir, hann hevði yrkt og segði frá lívi hans.

Er nakar sum veit, hvør hesin maður mundi vera?

Kirkjumálið á skránni

Tann 21. desember 1926 verður Rasmus á Háskúlanum valdur til formann.

Tá verður spurningurin eisini reistur um føroyskt kirkjumál. Símun av Skarði upplýsti, at tað var samtykt av kirkjuráðnum at prædikað verður á føroyskum fjórða hvønn sunnudag. Samtykt varð at mótmæla hesum og krevja, at tað verður minst aðru hvørja ferð.

Á fundi 14. februar 1927 er kirkjumálið aftur á skránni. Formaðurin greiddi frá, at stjórnin hevði spurt próstin, Jákup Dahl, hvussu farast skuldi fram fyri at fáa eina fullfíggaða føroyska

gudstænastu. Nú vit vóru komin so langt, at prædikað kann verða á føroyskum máli, bar ikki til at gevast fyrr enn gudstænastan er fullfíggað føroysk.

Prósturin segði, at biskupurin hevði givið einstakum presti loyvi til at halda fullfíggaða føroyska gudstænastu í tí danska ríkinum. Hetta var Gudmund Bruun, sum tá virkaði í Danmark.

Úrslitið var eitt bræv til meinighetsráðið um at "fremja tað mál, at próstur J. Dahl fær heimild til at halda fullfíggaða gudstænastu á føroyskum".

Tann 11. mai 1927 er kirkjumálið aftur frammi. Nú var skotið upp, at Merkið skuldi virka fyri, at tað bleiv hildin fullfíggað føroysk gudstænasta í Havnar kirkju 1. Hvítusunnudag og 2. sunnudag eftir hvítusunnu kl. 6 á kvøldi.

Rasmus Rasmussen helt, at hetta skuldi prósturinn kunna geva loyvi til, tí hetta var uttanfyri hámessutið. Men hann ráddi til at fáa hesa gudstænastu fyrrapartin á degi.

5. juli 1927 varð samtykt at hava framsýning av føroyskum heima-yrki á ólavsøku.

Eisini varð samtykt, at Merkið

skipar fyri almenna svimjing, kapprenning og kappsúkling á Ólavsøku, um ólavsøkunevndin ikki ætlar at gera tilíkt.

Fólkafundir

Ein stórir partur av virkseminum hjá Merkinum var eisini at skipa fyri fólkafundum.

Eitt dømi er fólkafundurin 17. juli 1927 undir Varða. Hann byrjaði kl. 3 seinnapartin.

Skráin var:

1. Kvæði Merkisins kvøðið.
2. Fundarstjórin, Rasmus Rasmussen, beyð vælkomið
3. Sungið verður "Hvørjum man tykjast vakurt hjá sær"
4. Jákup Dahl, próstur, røddi um arbeidshug, arbeidsgagn, arbeidsgleði og arbeiði sum reisandi og mennandi fyri tjóðina. Við virðing fyri arbeiðinum fekk maðurin virðing fyri sjálvum sær eisini.
5. Sungið var "Tað er frílynt, tað fólkið í Noregi". Norski professarin Torleiv Hamnaas røddi um norrønan tjóðskap. Hann prísaði føroyingum og íslendingum fyri, at teir



Kristin í Geil luttók eisini í virkseminum hjá Neistanum. Hann var ein úrmælingur á mongum økjum, eisini sum listamaður. Her er ein av hansara minni kendu málningum, Summarkvøld í Dragasundi, sum var brúðargáva til Mallu og Pola skómakaran í 1910.